

Handläggare
Pia Almqvist
Telefon: 08-5082108621 086**Till**
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2025-12-18

Styrning av insatser utan behovsprövning under omställning enligt ny socialtjänstlag

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat ärendet *Styrning av insatser utan behovsprövning under omställning enligt ny socialtjänstlag* på remiss. Remissen handlar om hur Stockholms stad ska organisera beslut om insatser som kan ges utan behovsprövning enligt den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 juli 2025.

Förslaget innebär att kommunfullmäktige ger socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och äldre- och funktionshinderpolitiska nämnden rätt att, till och med 31 december 2028, besluta vilka insatser som ska tillhandahållas utan behovsprövning, om eventuella villkor ska gälla för insatsen samt om undantag från dokumentationsskyldighet ska göras. Beslut som fattas av dessa nämnder ska gälla för hela staden och stadsdelsförvaltningarna ska få möjlighet att lämna synpunkter innan beslut fattas.

Förvaltningen bedömer att den föreslagna beslutsordningen är ändamålsenlig och stödjer omställningen till en mer förebyggande och lättillgänglig socialtjänst. Genom att flytta beslut till facknämnderna möjliggörs en samordnad och effektiv hantering i hela staden under omställningsperioden.

Bakgrund

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd är remissinstans för *remiss av styrning av insatser utan behovsprövning under omställning enligt ny socialtjänstlag*. Remissen inkom från kommunstyrelsen ska besvaras senast den 6 januari 2026.

Stockholms stad arbetar sedan 2024 med omställning till den nya socialtjänstlagen (2025:400) som trädde i kraft den 1 juli 2025.

Flera nämnder - stadsdelsnämnderna, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och äldre- och våldsbarnsnämnden - ansvarar för att utföra socialtjänstens uppdrag enligt lagen. Omställningsarbetet syftar till att utveckla en mer förebyggande, tidig och lättillgänglig socialtjänst och pågår inom ramen för projektet *Framtidens socialtjänst - Omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst*.

I juni 2025 beslutade kommunfullmäktige om flera ärenden som rör insatser utan behovsprövning enligt den nya lagen, bland annat att vissa insatser får tillhandahållas utan behovsprövning under en övergångsperiod och att uppgifter som kan röja identitet inte ska dokumenteras vid sådana insatser. Socialnämnden och äldre- och våldsbarnsnämnden fick samtidigt uppdraget att föreslå vilka insatser som ska ges utan behovsprövning i hela staden framåt samt eventuella villkor och undantag från dokumentation.

Ärendet

Kommunstyrelsen har skickat ärendet *Styrning av insatser utan behovsprövning under omställning enligt ny socialtjänstlag* på remiss. Ärendet avser ett förslag om beslutsordning för hur Stockholms stad ska hantera insatser som kan ges utan behovsprövning enligt den nya socialtjänstlagen.

Förslaget innebär att kommunfullmäktige, fram till och med 31 december 2028, ger socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och äldre- och våldsbarnsnämnden rätt att besluta om:

- vilka insatser som ska ges utan behovsprövning och eventuella villkor för att ta del av insatsen.
- om undantag från dokumentationsskyldighet ska gälla.
- när en insats utan behovsprövning inte längre ska ges utan behovsprövning.

Beslut som fattas av facknämnderna ska gälla för hela staden och innan beslut fattas ska synpunkter från berörda stadsdelsförvaltningar inhämtas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen 9 december 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen bedömer att den föreslagna beslutsordningen är ändamålsenlig under omställningen till den nya socialtjänstlagen. Genom att socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och äldre- och våldsbarnsnämnden tillfälligt får mandat att besluta om insatser utan behovsprövning, liksom villkor och eventuella undantag från

dokumentationsskyldighet, skapas förutsättningar för en samordnad och effektiv hantering för hela staden.

Förvaltningen ser positivt på att beslut ska gälla stadsövergripande och att synpunkter från berörda stadsdelsförvaltningar ska inhämtas innan beslut fattas. Detta säkerställer att lokala erfarenheter och målgruppsperspektiv beaktas samt att insatserna kan utformas likvärdigt och rättssäkert.

Förvaltningen anser att den föreslagna ordningen underlättar omställningen till ett mer förebyggande och lättillgängligt arbetssätt, där socialtjänsten kan erbjuda tidiga och flexibla insatser utan föregående behovsprövning, i linje med intentionerna i den nya lagstiftningen.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen bedömer att förslaget om en beslutsordning för insatser utan behovsprövning kan få olika konsekvenser för kvinnor och män beroende på hur insatserna utformas och vilka grupper de riktas till. Kvinnor söker generellt oftare stöd från socialtjänsten inom områden som våld i nära relationer, medan män i större utsträckning kommer i kontakt med socialtjänsten vid exempelvis missbruk eller kriminalitet. Det innebär att tillgången till tidiga och lättillgängliga insatser kan möta olika behov. I remissförslaget framgår att facknämnderna ska göra jämställdhetsanalyser när beslut fattas om insatserna, vilket stadsdelsförvaltningen ser som viktigt eftersom det bidrar till att säkerställa att kvinnor och män ges likvärdig möjlighet att ta del av insatserna och att eventuella skillnader uppmärksammas och kan följas upp.

Förvaltningen bedömer därför att beslutsordningen, om den kombineras med systematisk uppföljning, kan bidra till att minska omotiverade skillnader mellan könen.

Barnkonsekvensanalys

Förvaltningen bedömer att förslaget kan få positiva konsekvenser för barn och unga eftersom insatser utan behovsprövning kan innebära att stöd sätts in tidigare och utan en omfattande myndighetsprocess. Tidiga insatser kan bidra till att problem inte hinner fördjupas, vilket ligger i linje med barnkonventionens princip om barnets bästa. En insats utan behovsprövning får inte tillhandahållas ett barn utan vårdnadshavarens samtycke. Nämnden får dock tillhandahålla sådana insatser till ett barn om barnet har fyllt 15 år och det är lämpligt att insatsen tillhandahålls på det sättet. Detta kan i vissa fall begränsa barns direkta tillgång till stöd. Stadsdelsförvaltningen bedömer dock att den föreslagna hanteringen av insatser bidrar till att skapa fler ingångar till

socialtjänsten, vilket stärker möjligheten att fånga upp barn och familjer i tid.

Tillgänglighet

Förvaltningen bedömer att förslaget har potential att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning genom att kontakten med socialtjänsten förenklas och att insatser kan ges utan formell myndighetsutövning. En enkel och tydlig ingång kan sänka trösklarna för personer som upplever att handlägningsprocesser är betungande eller svåra att överblicka. Enligt lag är dock vissa insatser för personer med funktionsnedsättning fortsatt behovsprövade, exempelvis bostad med särskild service. Det är därför viktigt att information om vilka insatser som omfattas av beslutsordningen är tydlig och tillgänglig i olika format. Stadsdelsförvaltningen ser positivt på att förslaget syftar till att förenkla och skapa likvärdig tillgång till socialtjänstens stöd, under förutsättning att tillgänglighetsperspektivet integreras i kommunikation, registrering och genomförande av insatserna.

Äldreperspektiv

Förvaltningen bedömer att förslaget kan underlätta för äldre att få stöd, eftersom insatser utan behovsprövning kan göra det enklare att ta kontakt och få hjälp utan att behöva gå igenom en formell prövning. Detta kan vara särskilt värdefullt för äldre personer som har svårigheter att navigera i myndighetskontakter eller drar sig för att ta kontakt med socialtjänsten. Vissa insatser för äldre, till exempel särskilt boende, är dock enligt lag alltid behovsprövade och omfattas inte av möjligheten till beslut om insatser utan prövning. Stadsdelsförvaltningen bedömer därför att det är viktigt att tydlig information ges till invånare för att undvika felaktiga förväntningar på vilka stödformer som omfattas. Tidiga och förebyggande insatser bedöms kunna ge äldre bättre stöd i rätt tid, vilket ökar möjligheten att bibehålla god hälsa och självständighet längre.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Lindblom
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlag Styrning av insatser utan behovsprövning under omställning enligt ny socialtjänstlag

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, Stadsdelsdirektör	2025-12-02
Linda Lindblom, Avdelningschef	2025-12-02